Resilience municipalit v kontextu dekompozice potenciálních hrozeb na příkladu České republiky [1]

Kamila Turečková, Jan Nevima [2]

Abstract
Resilience municipalit je v současné době akcentovaným tématem a týká se všeobecné schopnosti měst a obcí konkrétně a věcně čelit rozličným hrozbám, rizikům a potenciálním škodám, které narušují požadovanou kontinuitu v jejich vývoji. Zejména při tvorbě, nastavení a řízení resilientního systému je nutné determinovat relevantnost a důležitost jednotlivých hrozeb, které mohou obec či město zasáhnout. Cílem článku „Resilience of municipalities in the context of the decomposition of potential threats on the example of the Czech Republic" je prezentovat obsahově kompaktní skupiny – klastry hrozeb, které municipality v České republice považují za aktuálně významné a současně určit jejich pořadí od nejvíce závažných po ty nejméně zásadní. Tato priorizace hrozeb se opírá o primární výzkum formou dotazníkové šetření realizovanou na přelomu let 2023/2024. Mezi největší zjištěné hrozby patří stárnutí obyvatel, případně odliv mladých lidí, systémová nekonzistentní financování municipalit a nežádoucí environmentální projevy související se změnou klimatu.

KEY WORDS: *resilience, municipality, threat, Czech Republic, focus group.*

ÚVOD

Problematika resilience nižších samospráv (obcí, municipalit) patří k další fázi řešení odolnosti veřejného sektoru a svým způsobem ji po tématu resilience státu (makro-resilience) a regionu (mezo-resilience) lze označit jako lokální mikro-resilienci, která v současné době stále častěji rezonuje ve sféře řízení veřejné správy na místní úrovni. V souvislosti s municipalitami lze resilienci vnímat jako jejich záměrnou schopnost se efektivně bránit, věcně přizpůsobit, fakticky zvládnout, maximálně snížit nebo i v pozitivním slova smyslu překonat negativní dopady různých hrozeb, rizik, škod a šoků převážně exogenní, nahodilého a neočekávaného (nepředvídatelného) charakteru, kterým mohou čelit a jež ohrožují doposud zavedený životní standard v obci či městě (Turečková et al., 2024). Vytváření a udržování žádoucího resilientního systému však není jen záležitostí managementu samotné municipality, ale může být významně posilováno všemi subjekty, kteří hrají klíčovou roli v přijetí konkrétního konceptu resilience obce jak na společné – komunitní, tak individuální úrovni.

Cílem tohoto konferenčního příspěvku je prezentovat obsahově kompaktní skupiny – klastry hrozeb, které municipality v České republice považují za aktuálně významné a současně určit jejich pořadí od nejvíce závažných po ty nejméně zásadní. Tato priorizace hrozeb se opírá o primární výzkum formou dotazníkové šetření realizováno mezi obcemi v České republice v období listopad 2023 po leden 2024 v rámci projektu, který se zabývá resiliencí chytrých měst a obcí primárně v Moravskoslezském kraji (viz metodika výzkumu dále v textu).

[1] Tento článek vznikl za podpory projektu TAČR/TQ01000130 „Resilience chytrých měst a obcí Moravskoslezského kraje".
[2] Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta, Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná, tureckova@opf.slu.cz (K.T.), nevima@opf.slu.cz (J.N.)

Záměrem tohoto článku je představit klíčová zjištění a definovat takové nežádoucí situace, kterých se české municipality nejvíce obávají a v jejichž existenci vidí největší faktické či potenciální rizika. Současně budou dílčí hrozby kategorizovány dle faktické podobnosti do logických skupin – klastrů a umožní vnímat problematiku komplexně z hlediska jejich věcné povahy (sféry, oboru/projevu).

1 RESILIENCE OBCÍ

Resilience je nejčastěji chápána jako odolnost a schopnost překonávat negativní situace a události. NIAC (2009) definuje resilienci jako schopnost prvku absorbovat, adaptovat se a rychle obnovit činnost prvku z důsledků působení nežádoucí události. Resilience je širokým normativně orientovaným konceptem týkající se značně rozdílných oborů; resilienci původně spojujeme s ekologií, obecně však také s biologií, psychologií, klimatem, životním prostředím, bezpečností, regionálním rozvojem, řízením rizik a krizovým managementem apod., a proto nelze resilienci chápat v limitech jedné definice a jednoho přístupu (také Meerow et al., 2016). Martin (2012) definuje odolnost v kontextu regionů a regionální ekonomiky kdy se jedná o její schopnost ustát nebo se zotavit z hospodářských, environmentálních či jiných šoků a navrátit se na růstovou trajektorii přirozeně nebo za pomoci adaptivních změn v ekonomických, sociálních a institucionálních strukturách. Současně je potřeba zdůraznit, že se do popředí zaměření regionálního/lokálního resilientního systému dostává snaha reagovat více na vnitřní endogenní (více ovlivnitelné) podněty, než na hrozby a šoky vycházející z globální nebo celonárodní úrovně (Turečková et al., 2024 nebo Meszaros a Toca, 2020). Zde ještě udělejme poznámku k termínu resistence, který se s resiliencí často zaměňuje; Holling (1973) definuje resistenci jako schopnost sytému odolávat vnějším stresům nebo narušením bez toho, aby se změnil (ve svojí struktuře, funkcích nebo integritě), tj. resistence je schopnost (pevně) udržet stálý stav, zcela odolat změně. Naproti tomu resilience je schopnost pružně reagovat na šok, změnu nebo hrozbu, vyrovnat se s ní a pokračovat v rozvoji. Turečková et. al. (2024) resilienci vysvětluje jako odolnost subjektu, objektu nebo systému udržet si v negativně změněných situacích vnitřní kontinuitu.

Resilienci municipality lze, v kontextu výše uvedeného, chápat jako vnitřní schopnost obce se co nejefektivněji (v co nejkratším čase, s co nejmenšími náklady a za podmínky minimalizace faktických nebo potenciálních škod) vyrovnat s nechtěnou změnou či situací (absorbovat ji), obnovit své funkce a pokračovat v rozvoji (Turečková et al., 2024). Třebaže hlavním iniciátorem „odolnosti obce“ je samotná lokální správa ve smyslu instituce, úspěšný resilientní systém je postaven na vzájemné spolupráci a důvěře veřejného a soukromého sektoru, kdy se místní, zainteresovaná komunita identifikuje s prvky resilientního systému a je tak jeho integrální součástí (také Vaňová, 2021). Räsänent et al. (2020) však k tomu dodává, že úloha veřejného sektoru je při zvládání rizik hrozících katastrof rozhodující. Martin a Sunley (2020) akcentují význam místních aktérů a občanských komunit, které je potřeba do vytváření lokálního systému odolnosti zapojit (také Rapaport et

al., 2018) a využít všeobecné podpory, kterou nabízejí hospodářské autority na vyšší úrovni vládnutí v rámci svých politik a přímého zapojení.

Resilientní systém neobsahuje toliko aktivity spojené přímo s reakcí na krizový stav či událost, ale zahrnuje také procesy plánovaní, řízení a komunikace, prevence, mitigace, obnovy a vyhodnocení. Hlavním důvodem zavedení resilientního systému a posilování vlastní odolnosti vychází ze skutečnosti, že pro obce je klíčové zajistit bezpečnost svých občanů (také Cohen et al., 2017) a zabránit škodách na jejich majetku. Bezpečí a pocit jistoty pak predeterminuje image lokality, kvalitu bydlení a přijatelnou míru komfortu a blahobytu; to vše posiluje konkurenceschopnost obce a růst počtu obyvatel, resp. zájem o obec jako takovou. Konkurenceschopnost však není orientována jen na její obyvatele-residenty, ale také na podnikatele a investice a dotýká se také návštěvníků a turistů.

Resilientní obce jsou schopny čelit přírodním, klimatickým, zdravotním a bezpečnostním hrozbám, nepřízni negativní ekonomické situace i nežádoucím změnám ve struktuře a objemu veřejných služeb a současně tyto obce dokáží efektivně (a udržitelně) řídit své zdroje, flexibilně implementovat (inovativní) řešení k zajištění očekávané míry stability v obci v reakci na vzniklou hrozbu nebo realizovat takové kroky, které povedou ke zlepšení svého celého proresilientního systému, koordinaci dílčích postupů a praktik a funkční prevenci škod a vzniklých ztrát. Procesy v podpoře odolnosti obce by měly být pružné, dynamické, otevřené, komunikované, apolitické a sebereflexní.

V rámci konceptu odolnosti obcí, resp. měst (Vaňová, 2021), je odolnost vnímána jako strukturální vlastnost municipálních systémů neustále se přizpůsobovat (ne)předvídatelným změnám, šokům, rizikům a hrozbám a to především díky schopnosti aktérů předvídat některé okolnosti, vytvářet a implementovat relevantní strategie, které budou schopné zmírnit dlouhodobé negativní účinky těchto náhlých změn a pomohou obnovit rovnováhu buď na původní nebo kvalitativně zlepšené úrovni (také Borseková a Nijkamp, 2018 či Caldarice et al., 2019). Vaňová (2021) chápe odolnou obec jako samosprávu, která má schopnost absorbovat, zotavit se a připravit se na možné budoucí nepředvídané změny, které mohou být svým charakterem ekonomické, environmentální, sociální, bezpečností a institucionální. Sami autoři vnímají odolnost (resilienci) obce jako vlastní záměrné, plánované a systémové zvládnutí šoků a hrozeb, které mají tendenci narušit kontinuitu fungování obce a plnění jejich závazků vůči svým obyvatelům. Tato vlastní reakce resilientního systému na hrozbu a šok (absorpce) je doprovázena procesem zotavení do původního stavu (status quo), případně transformací vedoucí ke zlepšení původního stavu.

2 METODOLOGIE VÝZKUMU

Jak již bylo uvedeno v úvodu, konkretizace hrozeb, šoků a rizik, kterým obce v České republice čelí, byla zjišťována dotazníkovým šetřením formou on-line dotazníku zpracovaného softwarem Microsoft Forms.

Dotazníkovým šetřením bylo osloveno celkem 5636 měst a obcí v České republice a 57 městských částí hlavního města Prahy, celkem tedy 5693 nižších samosprávných celků (celkem bylo k 31. 12. 2023 těchto celků – obcí v České

republice 6254). Možnost vyplnil dotazník tak mělo 91 % všech obcí. Obce obdržely odkaz na dotazník e-mailem. Kontaktní seznamy na města a obce byly získávány převážně z veřejně dostupných seznamů, z oficiálních stránek krajů nebo ze seznamů Svazu měst a obcí. Průzkum probíhal v rozmezí od 21. 11. 2023 do 17. 1. 2024. Dotazník vyplnilo celkem 284 měst a obcí (*n=284*) napříč celou Českou republikou a jeho návratnost činila 5 %. Dotazníkové šetření realizovala pro potřeby vlastního výzkumu specializovaná firma BeePartner.

Vzhledem na stanovený cíl tohoto příspěvku zde bude prezentována pouze část primárních zjištění, která se týká priorizace hrozeb a jejich věcná kategorizace. Respondenti sdělovali své názory na konkrétní – předefinované otázky v oblastech týkajících se (1) hrozeb v oblasti životní prostředí; (2) společenských hrozeb; (3) ekonomických hrozeb; (4) hrozeb v oblasti zdravotnictví; (5) hrozeb v oblasti managementu obce (vedení a strategie); (6) hrozeb v oblasti infrastruktury a služeb a v oblasti (7) bezpečnostních hrozeb. Na konkrétní otázky odpovídali dotazovaní svým postojem v reakci: (I) naprosto souhlasím, (II) spíše souhlasím, (III) nevím, (IV) spíše nesouhlasím a (V) naprosto nesouhlasím.

Pro účely kvantifikace významu dané odpovědi bylo procentuální zastoupení odpovědí (I–V) přepočítáno takto: procentuální zastoupení odpovědi „naprosto souhlasím“ bylo násobeno 2 body; odpověď „spíše souhlasím“ jedním bodem; odpověď „nevím“ nebyla hodnocena, resp. teoreticky by měla hodnotu nula; reakce „spíše nesouhlasím“ byla násobena mínus jedním bodem a odpověď „naprosto nesouhlasím“ mínus dvěma body. Tato námi stanovená hodnota (koeficientu) *X* může nabývat rozmezí $X \in \langle 200; -200 \rangle$ a platí, že čím vyšší je hodnota koeficientu X, tím je hrozba pro municipality naléhavější a více důležitá. Podle součtu hodnot v jednotlivých kategoriích odpovědí jsme byli schopni priorizovat jednotlivé hrozby a definovat jejich pořadí. Současně jsme na pozadí průměru odpovědí ve stanovených oblastech (1-7) byli schopni také určit, které kategorie hrozeb jsou více mezi obcemi akcentované a které méně.

Konkrétní výsledky z dotazníkového šetření (procentuální zastoupení odpovědí v jednotlivých možnostech odpovědí (I–V) včetně výpočtu koeficientu X pro každou dílčí hrozbu (1-7) a průměru za celou skupinu hrozeb (kategorii, klastr) jsou uvedeny v Tabulce 1 níže.

Tabulka 1: Vybrané odpovědi z dotazníkového šetření a přepočet důležitosti hrozeb

kategorie	konkretizovaná hrozba	naprosto souhlasím	spíše souhlasím	nevím	spíše nesouhlasím	naprosto nesouhlasím	kvantifikace významnosti hrozby (přepočet)	průměr kategorii

e

				v %			***X***	
1.hrozby v oblasti životní prostředí	zástavba krajiny	18,1	40,6	8,9	28,8	3,6	40,8	64,3
	znečištění životního prostředí	21,7	46,6	7,9	21	2,8	63,4	
	klimatická změna a přírodní katastrovy	29,2	49,8	5,2	12,2	3,6	88,8	
2.společenské hrozby	rapidní příliv/odliv obyvatel	15,6	31,2	5	37,6	10,6	3,6	-4,0
	sociální nerovnost a společenské konflikty	14,2	23	8,1	46,5	8,2	-11,5	
3.ekonomické hrozby	závislost na energetických zdrojích	18,8	44,7	9,9	23,8	2,8	52,9	62,2
	závislost na jednom průmyslovém odvětví	13,5	28,4	18,4	34	5,7	10	
	nežádoucí dopady přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku	39,9	40,8	10,1	7,8	1,4	110	
	ekonomické krize a finanční nestabilita	27,7	42,2	8,5	21,6	0	76	
4.hrozby v oblasti zdravotnictví	nedostatečná ochrana před nemocemi a pandemiemi	7,1	23,9	25,1	35,7	8,2	-14	45,8
	stárnoucí populace	32,7	52,3	3,6	10,7	0,7	105,6	
5.hrozby v oblasti vedení a strategie	nedostatečná příprava na zvládání krizových situací	9,6	35,5	14,8	36,9	3,2	11,4	11,4
6.hrozby v oblasti	nedostatečná základní infrastruktura	11,7	26,2	6	47,9	8,2	-14,7	3,6
	nedostatečná občanská vybavenost a služby	21,6	42,6	2,8	28,7	4,3	48,5	

infrastruktury a služeb	neodpovídající dopravní infrastruktura a dostupnost	9,6	24,8	5,4	53,5	6,7	-22,9	
7.bezpečnostní hrozby	terorismus	2,8	8,9	13,1	48,2	27	-87,7	-9,0
	kriminalita	9,2	31,2	9,3	45,7	4,6	-5,3	
	kybernetická bezpečnost	20,2	42,6	21,9	13,5	1,8	65,9	

Zdroj: vlastní na základě dotazníkového šetření (2024)

V následující kapitole jsou prezentovány výsledky z provedené analýzy odpovědí dotazníkového šetření týkající se tedy priorizace jednak jednotlivých předdefinovaných hrozeb tak také jejich klastrů.

3 VÝSLEDKY VÝZKUMU A KATEGORIZACE HROZEB

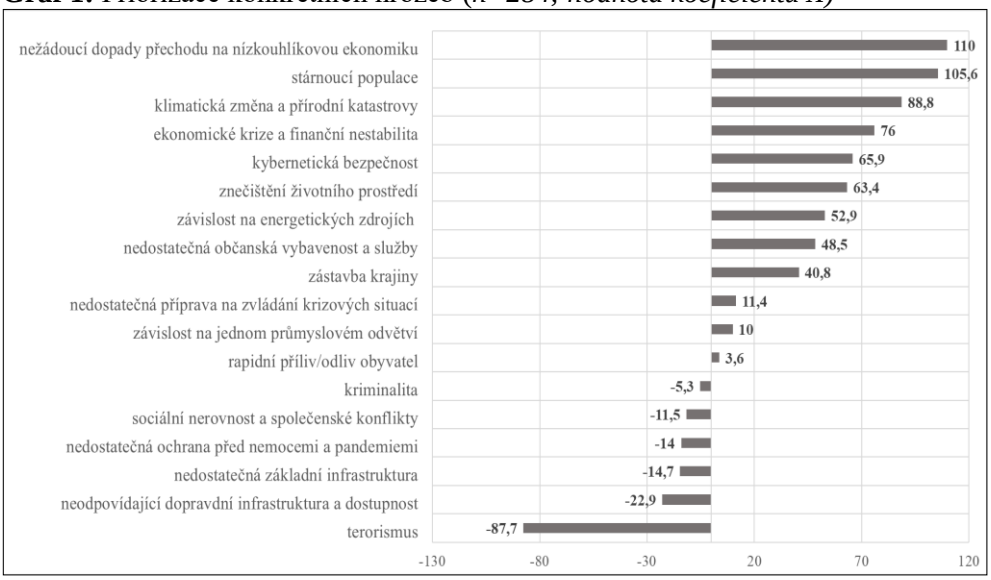
Výsledky dotazníkového šetření, které se týká záměru tohoto článku, jsou vizualizovány v Grafu 1 a Grafu 2. Obecně však dodejme, že polovina obcí, které reagovaly na dotazník uvedla, že se tématem odolnosti/resilience nijak nezabývaly a jen 57 municipalit (20 %) odpovědělo, že jsou určitým způsobem již připravené některým hrozbám v rámci resilientního systému čelit. Dobrou zprávou je, že téměř 70 % oslovených obcí plánuje v blízké budoucnosti (nebo již aktuálně realizuje) zavádět opatření na předcházení nebo bránění se skutečným nebo potenciálním hrozbám.

Pokud bychom se zaměřili na jednotlivé předdefinované hrozby, tak největší obavy mají obce s aktivitami spojenými s přechodem na nízkouhlíkovou ekonomiku, kde se obávají neexistující energetické koncepce, finančně i procesně náročných požadavků na nové stavby, současnou údržbu i rekonstrukce stávajících objektů, které se kombinují s technickou a technologickou nepřipraveností malých obcí a požadavky na nepřiměřené reinvestice. Jen o něco méně důležité pro obce jsou rizika spojená se stárnutím obyvatel, kdy obce vnímají nedostatek finančních prostředků v sociálních službách a s tím narůstající povinnost obcí tyto služby pro své občany zajišťovat (zajištění stravovacích služeb – rozvoz obědů nebo dopravních služeb, domovy pro seniory, domovy s pečovatelskou službou aj.). S tím je spojena nutnost podpory zdravotnických služeb (lékařů, lékáren, zajištění mobilní zdravotní péče v domácím prostředí apod.). Jako třetí nejvýznamnější hrozbou byla uváděna klimatická změna a přírodní katastrofy, kdy naše území stále častěji ohrožují přívalové deště, povodně nebo naopak dlouhotrvající sucha, nárazový vítr, lokální tornáda, eroze půdy nebo úbytek podzemní vody. Tyto hrozby jsou špatně předvídatelné a mohou postihnout značné území stejně jako dopady těchto přírodních katastrof mohou zapříčit problémy v dalších oblastech – ve školství, dopravě, na energetické síti, na zdraví občanů aj.

Významným rizikem, které z dotazníkového šetření vyplynulo, má ekonomickou povahu a týká se ekonomických krizí a finanční nestability. V rámci volných odpovědí se v této části opětovaně akcentoval problém nedostatku financí a významná závislost samospráv na systému rozpočtového určení daní a

dlouhodobého trendu spojeného se snižováním příjmů v této položce. Časté změny v rozpočtovém určení daní a dotační politice v kontextu příjmů obcí jsou nesystémové, nekontinuální a pro plánovaní hospodaření obcí nepředvídatelné. Respondenti také akcentovali obavy s rostoucích cen energií a růst nákladů spojených s odpadovým hospodářstvím.

Graf 1: Priorizace konkrétních hrozeb (*n=284; hodnota koeficientu X)*

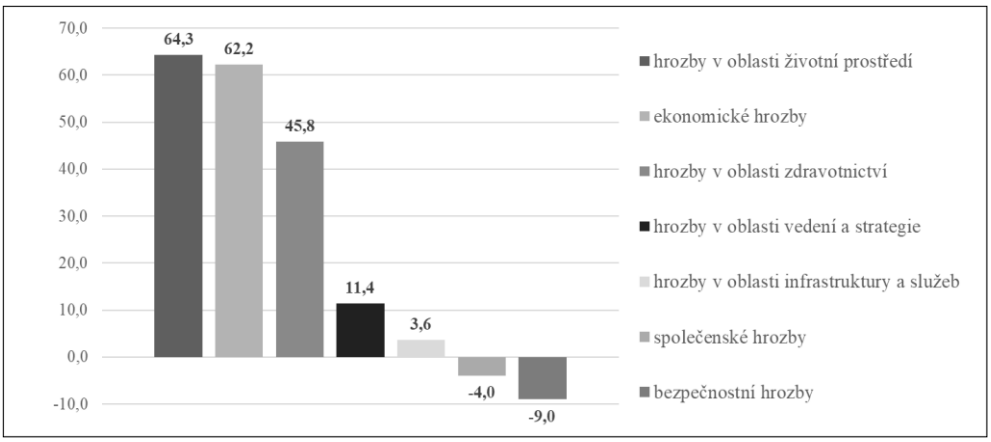

Zdroj: vlastní na základě dotazníkového šetření (2024)

České obce se naproti tomu nejméně obávají hrozeb spojených s terorismem, mnohem méně vnímají rizika spojená s neodpovídající dopravní infrastrukturou a dostupností, a to zejména v oblasti všeobecně chybějící dálniční sítě nebo v nedostatečné vlakové a autobusové dostupnosti. Ve venkovských oblastech jsme si však už tak nějak „zvykli“ a vlastní mobilita vlastními automobily je běžná. Spolu s tím souvisí také obavy se zajištěním nedostatečné základní infrastruktury, primárně bylo uváděno mobilní a datové pokrytí. Problematická je také zastaralá vodovodní infrastruktura a chybějící kanalizace. Čtvrtou nejméně obávanou hrozbou je plošný výskyt nemocí a epidemií a vznik pandemií. Faktem je, že řešení těchto rizik náleží vyšším správním institucím a vládě, jak se ukázalo v minulosti v souvislosti s Covidem-19.

Shrneme-li dílčí hrozby do skupin, viz Graf 2, pak jednoznačně mezi samosprávami v České republice převládaní obavy ze sféry životního prostředí a ekonomické oblasti následované hrozbami z odvětví zdravotnictví. Naopak strach obce nemají z bezpečnosti a společenských problémů.

Graf 2: Priorizace celých kategorií hrozeb (*n=284; hodnota koeficientu X, průměr za klastr hrozeb)*

Zdroj: vlastní na základě dotazníkového šetření (2024)

O řadě dílčích hrozeb bylo psáno výše v textu, ke společenským hrozbám uveďme, že se obce povětšinou neobávají ani rapidní migrace svých obyvatel (pokud ano, tak byla konkretizována obava z odlivu mladých vzdělaných obyvatel do větších ekonomicky silnějších lokalit) ani vzniku či prohloubení sociální nerovnosti a vzniku společenských konfliktů (snad jen mezi hlavní specifikované obavy lze zařadit problém bezdomovectví a projevy rostoucí nevraživosti mezi občany).

Rovněž samosprávy důrazně akcentovali rizika vycházející ze státní úrovně ve smyslu vysoké míry byrokracie, složitosti systémů a procesů, nekontinuita a nepředvídatelnosti postupů v dlouhodobých strategiích státních institucí vůči městům a obcím, která vyplývá ze všeobecné nekoncepčnosti politické garnitury a národohospodářských rozhodnutí.

ZÁVER

Problematika odolnosti obcí je stále více aktuálním tématem spolu s tím, jakým šokům, hrozbám a rizikům jsou dnes samosprávy nuceny čelit a jež narušují kontinuitu plnění jejich závazků vůči svým obyvatelům. Resilience obcí je posledním stupněm odolnosti systému veřejného sektoru, a tím, že se konkrétně dotýká jednotlivých občanů v jedinečném území každé municipality, vyžaduje individuální přístup, flexibilitu, často odvahu a zainteresovanost obyvatel dané obce.

Oblast resilience nižších samosprávných celků je relativně novým tématem, který navazuje na témata odolnosti regionů nebo států (např. Pendell et al., 2008, Simmie a Martin, 2009, Ženka et al., 2019 nebo Drobniak et al., 2018), které mohou poskytnout řadu podnětů zejména v metodologické a teoretické rovině. Hodnocení stupně odolnosti na nejnižší veřejnosprávní úrovni však naráží za nedostatek volně dostupných dat; také návrhy případných řešení jsou často silně konfrontovány s finančními a procesními limity a faktickými možnostmi samotných obcí; a zejména, v řadě případů se jedná o rizika a hrozby, na které se obec může připravit jen částečně nebo vůbec, protože se jedná o (A) direktivní rozhodnutí z vyšší úrovně vládnutí (např. stavební řízení v České republice zahájené v létě 2024) nebo se jedná

o události (B) nepředvídatelného přírodního charakteru (tornádo na jižní Moravě dne 24. června 2021). A právě identifikace a determinace skutečných a potenciálních hrozeb, jejich kategorizace, a nakonec i jejich prioritizace opírající se o primární výzkum realizovaný mezi 284 obcemi České republiky formou dotazníku před necelým rokem byla cílem tohoto konferenčního příspěvku. Téma tohoto článku bude v následujícím publikačním výstupu rozšířeno o konfrontaci zde prezentovaných výsledků se závěry priorizace hrozeb získané metodou focus group a zkonkretizováním hrozeb ve smyslu klasifikačního schématu (viz Turečková et al., 2024). To umožní vnímat hrozby dodatečně odlišným způsobem (podle typů jejich projevů) a přizpůsobit tomu vlastní nastavení resilientního systému. Autoři se domnívají, že právě zavedení pružného, otevřeného a komunikovaného resilientního systému v obci může přispět ke zvýšení pocitu bezpečí, komfortu bydlení a žití a současně k posílení pozitivní image a samotné konkurenceschopnosti dané municipality (Nevima, 2024). Tento přístup plně reflektuje soudobé trendy v regionálním rozvoji a politice i makroekonomickém pojetí hospodářského růstu ve smyslu posilování endogenního potenciálu území, lokálních zdrojů a místních subjektů (volně Leigh a Blakely, 2013).

POUŽITÁ LITERATURA

BORSEKOVÁ, K. a P. NIJKAMP. 2018. Smart cities: A challenge to research and policy analysis. In: *Cities*. Roč. 78. DOI 10.1016/j.cities.2018.03.015.

CALDARICE, O., G. BRUNETTA, N. TOLLIN. 2019. The Challenge of Urban Resilience: Operationalization: Re-thinking Urban Transformation. In: *Urban Resilience for Risk and Adaptation Governance*. DOI 10.1007/978-33197694481.

COHEN, O., GOLDBERG, A., LAHAD, M. a L. AHAROBSON-DANIEL. 2017. Building resilience: The relationship between information provided by municipal authorities during emergency situations and community resilience. In: *Technological Forecasting and Social Change*. Roč. 121, s. 119-125, ISSN 0040-1625. DOI 10.1016/j.techfore.2016.11.008.

DROBNIAK, A., A. POLKO a J. SUCHÁČEK. 2018. *Transition and resilience in Central and Eastern European regions.* The Routledge Handbook to Regional Development in Central and Eastern EuropePublisher: Routledge, Taylor & Francis. DOI 10.4324/9781315586137.ch15.

HOLLING, C.S. 1973. Resihence and stability of ecological systems. In: *Annual Review of Ecological Systems.* Roč. 4, s. 1-23.

Leigh, N. G. a E. J. Blakely. 2013. *Planning Local Economic Development: Theory and Practice.* Los Angeles: SAGE.

MARTIN, R. 2012. Regional Economic Resilience, Hysteresis and Recessionary Shocks. In: *Journal of Economic Geography*. Roč. 12, s. 1-32. DOI 10.1093/jeg/lbr019.

MARTIN, R. a P. SUNLEY. 2020. Regional economic resilience: evolution and evaluation. In*: Handbook on Regional Economic Resilience, Cardiff Unversity.*

MEEROW, S. et al. 2016. Defing urban resilience: A review. In: *Landscape and urban planning.* Roč. 147, s. 38-49.

MESZAROS, E.L. a C.V. TOCA. 2020. The EU´s multifaced approach to resilience building in the Eastern Neighbourhood. *In Eastern Journal of European Studies*. Roč. 11, s. 120-145.

NEVIMA, J. 2024. *International Trade and the Competitiveness of Czechia as the Fundamental Determinants of Economic Growth. Online. In Emerald Publishing Limited. Modeling Economic Growth in Contemporary Czechia.* Emerald Publishing, Floor 5, Northspring: Emerald Publishing Limited, 2024, s. 35-49. ISBN 978-1-83753-840-9. DOI 10.1108/978-1-83753-840-920241003.

NIAC. 2009. *Critical infrastructure Resilinece Final Report and Recomandation.* Washington DC: National Infrastructure Advisory Council.

PENDELL R., K.A. FOSTER a M. COWELL. 2008. Resilience and Regions: Building Un-derstanding of the Metaphor. In: *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*. Roč. 3, č. 1, s. 71-84. DOI 10.1093/cjres/rsp028.

RAPAPORT, C. et al.. 2018.The relationship between community type and community resilience. In: *International Journal of Disaster Risk Reduction*. Roč. 31, s. 470-477. DOI 10.1016/J.IJDRR.2018.05.020.

RÄSÄNEN, A., LEIN, H. a G. BIRD. 2020. Setten Conceptualizing community in disaster risk management. In: *International Journal of Disaster Risk Reduction*. Roč. 45(101485). DOI 10.1016/J.IJDRR.2020.101485.

SIMMIE, J. a R. MARTIN. 2009. The Economic Resilience of Regions: Towards an Evolutionary Approach. In: *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*. Roč. 3, č. 1, s. 27-43. DOI 10.1093/cjres/rsp029.

TUREČKOVÁ, K., J. NEVIMA, P. RUMPEL, F. VARADZIN, D. KULA a M. LEBIEDZIK, 2024. Resilience municipalit: teoretický koncept odolnosti měst a obcí a kategorizace hrozeb a šoků. In: *Acta academica karviniensia*. Roč. 24, č. 1, s. 64-72. DOI: 10.25142/aak.2024.006.

VAŇOVÁ, A. 2021. *Trendy v rozvoji miest*. Belianum: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. ISBN 978-80-557-1883-5.

ŽENKA, J., O. SLACH a A. PAVLÍK. 2019. Economic resilience of metropolitan, old industrial, and rural regions in two subsequent recessionary shocks. In: *European Planning Studies.* Roč. 27, č. 11, s. 2288–2311. DOI 10.1080/09654313.2019.1638346.